

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
KATEDRA PSYCHOLOGIE

Obhajoba diplomové práce a státní závěrečná zkouška

PRŮVODCE A UŽITEČNÉ TIPY

OBSAH

OBSAH	2
NEŽ ZAČNETE ČÍST	3
OBHAJBOBA DIPLOMOVÉ PRÁCE	4
Struktura obhajoby diplomové práce	4
Vlastní prezentace diplomového projektu	4
Vizualizace mluveného slova	5
Oponentský posudek, vyjádření vedoucího práce a podněty ostatní členů komise	5
Závěr obhajoby	5
Příprava na obhajobu	6
STÁTNÍ ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA	7
Průběh státní závěrečné zkoušky	7
Příprava na státní závěrečnou zkoušku	7
Výsledky státní závěrečné zkoušky	7

NEŽ ZAČNETE ČÍST

Tento dokument není oficiálním dokumentem katedry psychologie, tj. neproběhl žádný schvalovací proces, v němž by se všichni členové katedry zapojení do obhajob diplomových prací a státních závěrečných zkoušek vyjádřili k jeho obsahu. Text obsahuje doporučení, které nám připadlo užitečné a smysluplné sdělit všem studentům, kteří se k obhajobám diplomových prací dostanou. Součástí textu je také stručný popis průběhu státních závěrečných zkoušek.

Myslíme, že předložený dokument může pro orientaci v procesu státních zkoušek a obhajob diplomových prací docela dobře posloužit. Je však docela možné, že naši kolegové mají na podobu obhajob zcela odlišné nároky a pohledy. Doporučujeme tento text také tímto směrem vnímat.

Zuzana Hánová, Martin Vaculík

OBHAJOBA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Struktura obhajoby diplomové práce

Každá obhajoba diplomové práce má stabilní strukturu. Obvykle se začíná krátkým představením členů komise, pokračuje prezentací diplomového projektu, následuje vyjádření vedoucího práce a oponenta. Pak má diplomant prostor k tomu, aby zareagoval na podněty, které se objevují v posudcích. Následuje společná diskuse, do níž se zapojují také ostatní členové komise. Po ní následuje společná porada komise nad výkonem diplomanta bez jeho přítomnosti.

Struktura obhajoby je následující:

1. představení komise
2. prezentace práce diplomantem
3. vyjádření vedoucího práce
4. vyjádření oponenta
5. diskuse tj. reagování na námítky a otázky oponenta (ostatních členů komise) diplomantem
6. porada členů komise za nepřítomnosti diplomanta

Každá obhajoba má také svůj vymezený čas. Ten do značné míry limituje diplomanta v tom, co a jak prezentovat. Obhajoba bakalářské diplomové práce trvá celkově 30 minut, magisterské diplomové práce se obhajují 60 minut.

Vlastní prezentace diplomového projektu

Na prezentaci výzkumného projektu bývá zpravidla velmi málo času (s ohledem na investici energie při psaní práce). Bakaláři mají zpravidla 5 - 7 minut, magistři 10 - 15 minut. Členové komise budou velmi spokojeni, když se Vám podaří tyto časy dodržet.

S ohledem na relativně krátký čas vymezený na prezentaci diplomového projektu je vhodné zaměřit se na podstatné věci. Do prezentace je dobré zakomponovat následující podněty:

- a) teoretické části se věnovat minimálně
- b) při prezentaci empirické části jít přímo k věci
- c) držet se jasné struktury, která je v diplomové práci

Prezentace diplomového projektu by tedy měla směřovat k tomu, aby se Vám podařilo jasně a srozumitelně publiku předat:

1. Co jste dělali - výzkumný cíl, výzkumná otázka, hypotéza
2. Jak jste to dělali - design výzkumného projektu, použité metody, výzkumný soubor
3. Jaké jsou výsledky

Vizualizace mluveného slova

Prezentaci napomáhá (a dobře působí), když mluvené slovo podpoříte něčím, co si členové komise mohou prohlédnout - nejlépe prezentace v powerpointu¹. Je to věc, která obhajobu ožíví a učiní srozumitelnější.

Zde platí jednoduché pravidlo o tom, že jednotlivé stránky prezentace nesmí být zaplácány textem. Doporučujeme uvádět hesla a základní myšlenky. Podrobnější informace je vhodné mít připravené po ruce na zvláštním papíře, abyste do nich (v případě zaváhání) mohli pohodlně nahlédnout. Text prezentace by měl být čitelný z větší vzdálenosti. Grafické zobrazení (grafy) zpracovaných dat je užitečné. Divoce pohybující se animace nebo vtipné kliparty do této formálně laděné prezentace spíše nepatří.

Oponentský posudek, vyjádření vedoucího práce a podněty ostatní členů komise

Diplomant má oba posudky k dispozici s časovým předstihem. Je tedy vhodné si posudky dobře přečíst a důkladně si připravit odpovědi na otázky, které vznesl vedoucí práce a také oponent. Je dobré si uvědomit, že úkolem oponenta je nejen ocenit kvality práce, ale také najít nedostatky a rezervy, které práce má. To je oponentova povinnost. Takto je vhodné nahlížet na jeho posudek. Je dobré jej přečíst opakovaně, identifikovat podstatné věci a zamýšlet se nad nimi. A priori neodmítat námítky oponenta, být vůči nim otevřený a přemýšlet nad tím, zda a jak jsou užitečné. Zvládnutí negativních emocí a akceptování zpětné vazby od oponenta nebo vedoucího práce může být docela náročný proces.

Při obhajobě je vhodné zaměřit se na podněty oponenta, které považujete za podstatné. Nemá smysl se věnovat „každé kritice za chybějící čárku ve větě“. Obhajoba také neznamená, že se diplomant snaží „rozdrtit argumenty své protivníky“ (což by asi nebylo moc efektivní a taktické). Řada podnětů přicházejících od členů komise může být jen otázkou vyjasnění některých aspektů diplomového projektu, ne upozorňováním na podstatné chyby. Úkolem diplomanta u obhajoby je tedy nejen hájit svoji práci, ale také vysvětlovat, objasňovat, případně zamýšlet se nad otázkami, které se objevují.

Tato část bývá zpravidla nejdelší. Dost důležitý je nejen obsah toho, co diplomant sděluje, ale také forma, jakou to sděluje. Kultivovaný, přesvědčivý a zralý projev je to, co zanechává dobrý dojem. Není to však věc nikterak jednoduchá, obzvláště v situaci, kdy „nervy pracují naplno“.

Závěr obhajoby

Po diskusi už je téměř konec. Komise se potřebuje poradit o výkonu, které diplomant podal, a o hodnocení. Diplomant je požádán o opuštění místnosti. Následuje debata členů komise s návrhy hodnocení. Jakmile se komise shodne na nějakém výstupu, diplomant je pozván a výsledek je mu oznámen.

¹ Místo prezentace je možné použít také např. promítání fólií na zeď nebo výstupy práce vytisknuté na papíře pro členy komise.

Příprava na obhajobu

Příprava by měla přecházet celé obhajobě, přesto ji uvádíme na posledním místě. Asi právě pro její velký význam.

Přípravu je dobré nepodcenit. V jedné detektivní knize jsem četl, že kouzelník se na své vystoupení připravoval tak důkladně, že jedné minutě na pódiu odpovídalo 10 hodin přípravy.

Je jasné, že práci dobře znáte (pravděpodobně lépe než kdokoliv z členů komise). To by Vám mělo poskytnout pevnou půdu pod nohama. Ke kvalitní obhajobě to však nestačí.

Je dobré si prezentaci vyzkoušet nanečisto. V ideálním případě před publikem, které je ochotno Vás poslouchat a poskytne Vám zpětnou vazbu na Vaši srozumitelnost, věcnost a neverbální prvky komunikace. Vyzkoušení prezentace je také dobré s ohledem na čas, který máte k dispozici.

Vhodná je také příprava na diskusi se členy komise. Zde je na místě připravit si odpovědi na podstatné podněty oponenta a vedoucího práce. Vhodným partnerem, který může pomoci s přípravou je vedoucí práce. Ten Vás může nasměrovat k tomu, na co reagovat a co vynechat apod.

STÁTNI ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA

Průběh státní závěrečné zkoušky

Bakalářská i magisterská státní závěrečná zkouška se skládá ze dvou částí - obhajoby diplomové práce a samotné zkoušky. Proces obhajoby je popsán výše v tomto dokumentu, proto se na tomto místě budeme věnovat pouze státní závěrečné zkoušce.

U bakalářské státní závěrečné zkoušky trvá zkouška 40 minut. Zkouší se předměty obecná psychologie, vývojová psychologie, sociální psychologie a metodologie psychologického výzkumu. U magisterské státní závěrečné zkoušky trvá zkouška 1 hodinu. Zkouší se předměty teorie a systémy v psychologii a psychodiagnostika, které jsou povinné, a jeden z předmětů psychologie práce a organizace, psychologické poradenství a psychoterapie nebo klinická psychologie a psychologie zdraví, které si student volí sám.

Bakalářské státní závěrečné zkoušky probíhají zpravidla ve třech po sobě jdoucích dnech. Student začíná obhajobou a pokračuje zkouškou, která je v jiný den než obhajoba. Magisterské státní závěrečné zkoušky začínají také obhajobou, po které přibližně po týdnu následuje zkouška.

Příprava na státní závěrečnou zkoušku

Před zkouškou má student právo 20 minutové přípravy. Kdo chce čas na přípravu využít, měl by přijít 20 minut předem (např. pokud máte být podle harmonogramu zkoušeni např. 10:00, je třeba přijít 9:40) do Přípravny, která je většinou v doktorandské pracovně. Zde si student vylosuje otázky, z každého předmětu jednu, ze kterých bude zkoušen.

Na přípravu má k dispozici seznam otázek a volné papíry na poznámky. Vylosované otázky se zapisují na kartičku, kterou si student bere s sebou a předává zkušební komisi. Ten, kdo se nechce písemně připravovat, musí do Přípravny přijít také - nejlépe 5 minut předem - aby si mohl vylosovat otázky. Po vylosování otázek není možné z Přípravny odejít. Před vstupem do Přípravny je proto vhodné „ošetřit“ všechny fyziologické či jiné potřeby. Z Přípravny odchází student ve chvíli, kdy pro něj přijde některý z členů komise.

Na dvou místnostech, kde probíhají státní závěrečné zkoušky, najdete harmonogram zkoušení a také odkaz na Přípravnu. Přípravna je také zřetelně označená. Doporučujeme sledovat webové stránky katedry, kde najdete harmonogram státní závěrečné zkoušky, pokyny ke státní závěrečné zkoušce a jiné důležité informace. V případě, že bude nutné harmonogram měnit, upozorní vás na to článek o aktualizaci harmonogramu na Vývěsce.

Výsledky státní závěrečné zkoušky

Výsledky státní závěrečné zkoušky se student dozví bezprostředně zkoušce. Komise posílá studenta na okamžik ven ze zkušební místnosti, aby se její členové shodli na hodnocení, poté ho pozve opět dovnitř, kde mu sdělí výsledky.